Eliáš

Původ materiálu
Drahomíra Dušková Havlíčková
Pořadí v lekci
16

Kdo se dnes přidává k zástupu: Elijáš

Téma: Mým Bohem je Hospodin

Vyprávíme podle:1. Královská 17,1-7; 18,1–19,1-18

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše znalé

Říká vám něco jméno Elijáš? Co o něm víte? Co jste o něm slyšeli? Co důležitého byste o Elijášovi řekli těm, kdo o něm ví jen málo anebo vůbec nic?

b) pro střední a starší školní věk; pro znalé

Existují ještě v dnešní době modly? Čemu lidé dnes slouží? Před čím se sklánějí a plazí?

Víte, co je to idol? Jaké máme dnes idoly? Máte nějaký vlastní idol? A jak se říká těm, kdo idol uctívají? Znáte nějaké fanoušky – fotbalové nebo fanoušky nějaké kapely? Můžete o jejich idolu mluvit otevřeně, snesou jeho kritiku, nebo se hned začnou hádat

c) pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Zdálo se vám někdy, že stojíte osamoceni, sami proti všem? Stalo se vám, že jste něco hájili, za něčím si stáli a nikdo vás nepodpořil? Jak vám bylo? Jak jste se cítili? Co by vám v tu chvíli pomohlo? Přidal se k vám nakonec někdo?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

- Achabova vláda(1Kr 16,29-34) - Achab byl sedmým izraelským králem v Samaří (875-854). Ze světského hlediska byl Achab dobrým a udatným panovníkem. Z mravního a náboženského hlediska patřil mezi ty, kteří „se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích“ a ještě k tomu „víc než všichni, kdo byli před ním“. Jeho vláda se vyznačuje budovatelstvím. V očích biblického vypravěče však veškeré toto úsilí vede k zavádění pohanského baalovského modlářství. Kvůli své manželce Jezábel dal postavit chrám Baalovi a na hoře Karmel háj na počest bohyně Ašery (Baalův ženský protějšek).

- Jezábel,dcera Et-Baalova, krále Sidoňanů, manželka krále Achaba (dosl. IZEBEL – Ne-spočinulá, Ne-obyvatelka nebo také „sídliště duchů“). Už z jejího jména je slyšet: ta nepřišla, aby našla domov v zemi darované Hospodinem, ale aby z ní učinila „domov“ Baalovi. Chtěla rozšířit modloslužbu Baalovu na úkor služby Hospodinovy.

- Baal(Pán, dosl. Vlastník) byl uctíván jako dárce plodnosti polí, domácích zvířat i žen. Baalismus sliboval prosperitu, hojnost, aniž by bylo nutné brát ohled na chudé či jinak znevýhodněné členy společnosti. Proto se mu dobře dařilo v Achabově despocii, nezjitřoval svědomí. Tomuto vlastníkovi chce Jezábel podřídit zaslíbenou zemi.

- Právě **příběh o době sucha** (1Kr 17,1-16) má ukázat na Hospodinovu svrchovanost a Baalovu bezmocnost. Baalovské modlářství počítalo s Baalem jako ručitelem pravidelného střídání doby dešťů a doby sucha. To je teď zrušeno – a bude obnoveno až na Boží slovo. Elijáš napadá baalismus právě v jeho nejsilnější stránce (úroda, plodnost) suchem.

- Elijáš Tišbejský - nejvýznamnější izraelský prorok za králů Achaba a Ochoziáše (v první polovině 9. století př. Kr.). Po Jezábel už druhý „přistěhovalec“ v tomto příběhu. Ale jeho jméno vypovídá o naprosto odlišném programu: ELI-JAHU: „Bůh můj je Hospodin“, „Hospodin je Bohem“. Elijáš bude Achabovým protihráčem. Jeho jedinou zbraní je slovo. Achab kraluje (1Kr 16,29) a Eliáš mluví (1Kr 17,1). Elijáš je označen jako „muž Boží“, což bylo tradiční označení pro divotvorce; z vyprávění zároveň opakovaně vyplývá, že jeho divy mají služebnou povahu – stvrzují, že ohlašované slovo Hospodinovo je nosné a spolehlivé, že Bůh je Hospodin.

Poznámky k příběhu"Elijášův zápas na Karmelu" a "Elijáš na CHorébu":

- třetího roku – není údaj časový, historický, ale „teologický“. Třetího dne, roku se v bibli vždycky ukáže pravý stav věcí, Boží záměr, „jak to vlastně všecko je“. V tomto příběhu „se ukáže“, kdo je dárcem vody, tedy života.

- Bůh je Hospodin, svrchovaný– Boží svrchovaná suverenita stojí v protikladu k baalovským modlám. Boží jednání a rozhodnutí nepodmiňuje ani lidská náboženská dovednost, ani přírodní

děje. Svrchovanost Hospodinova se děje skrze slovo. Proto větší význam než náboženští profesionálové všeho druhu má prorok – ten, který byl slovem osloven a povolán, ten, který se neřídí zaběhaným náboženským provozem, ale vždy znova a znova naslouchá a poslouchá a spoléhá na Boží milost.

- Obadjáš - Obad-jahú, Služebník Hospodinův. Údaj „bál se Hospodina“ (v. 3) nechce říci, že by z Boha měl větší strach než z Achaba, ale že ho respektuje jako skutečnou autoritu. Proto také vyjadřuje svou úctu Elijášovi. Zatímco Elijáše opatřovali potravou krkavci a vdova v Sareptě Sión ské, v samotném Izraeli sto zbývajících proroků ukrýval a opatřoval potravou Obad-jahú – Služebník Hospodinův.

- Obadjášovy obavy(„zabije mne“, v. 9 a 14) i **osočení Elijáše** Achabem (v. 17) dokreslují totalitní rysy po dlouhé roky vzkvétajícího království. Příčinu krize a hlubokého úpadku nevidí panovník v sobě a baalismu, který s sebou nese i politické důsledky: spravedlnost a právo jsou pošlapány. Jako nekritizovatelný despota hledá a nalézá viníka v tom, který způsob jeho vlády nazývá pravým jménem – v Elijášovi.

- karmelská modloslužba– nese všechny rysy baalovského ceremoniálu, který je zároveň podroben nevybíravému, demaskujícímu a ironickému prorockému komentáři. Tento prorokův výsměch odhaluje prázdnotu baalovství. Celá Elijášova ironizující řeč je ovšem vposledku namířena ke shromáždění Izraele. Izrael nebyl vyvolen, aby se krčil a plazil před nefungujícím Baalem, nýbrž aby „uprostřed národů“ sloužil Hospodinu, který je ve všem (včetně způsobu uctívání) úplně jiný a zvláštní.

- **karmelská bohoslužba** má několik etap. Elijáš nejprve opravuje oltář, aby na něm šlo řádně (tj. podle ustanovení tóry) sloužit Hospodinu. Potom nechá vylévat vodu jako trojí výzvu k pokání shromážděného lidu. Jeho modlitba v čas oběti pak vyjadřuje, že očista víry není věcí náboženského obřadu, ale Božím darem. Že celé očekávání Elijášovy víry nevyzní nadarmo, potvrzuje znamení: „oheň z nebe“; ani ten není věcí úplně neslýchanou – děje se vlastně totéž, jako když obětoval Áron (Lv 9,24) nebo Gedeon (Sd 6,21). Celý příběh chce vyjádřit, že Bůh se staví za Elijášovo prorocké úsilí o očistu víry, že Bůh je jeho Hospodinem. Tomu pak odpovídá i reakce shromážděného Izraele: obnovené vyznání víry „jen Hospodin je Bůh“.

- oheň z nebe– nejde o zázračné samovznícení způsobené Hospodinem, ale o znamení, že Hospodin Elijášovu oběť přijímá. Jde o zjevení slávy – závažnosti Hospodinovy.

- biblická ironie a pohanská vážnost -baalovští kněží berou celý rituál smrtelně vážně, Baalův příchod je pro ně otázkou života nebo smrti. Elijáš jejich smrtelně vážnou bohoslužbu zesměšňuje. V jeho postoji nezní nesnášenlivá povýšenost nad pohanstvím; jde o smích, který osvobozuje z tíže modlářství. Tato poloha není ovšem hned srozumitelná – shromážděný Izrael

Elijášovu humoru nijak neaplauduje, už proto, že Elijáš zesměšňuje i jejich modlářskou vázanost. Moderní ilustrací může být připomínka, jak málo smyslu pro humor a zesměšnění sebe sama mají např. totalitní režimy – nebo církev, která si zakládá víc na sobě než na tom, který jí ukládá její poslání.

- pobití Baalových proroků(v. 40) není výrazem pomstychtivosti. Baalovi proroci jsou ve „finále“ odhaleni jako ti, kteří uprostřed Izraele svádí lid z cesty k životu ke službě cizím bohům. Jako trest pro takového svádějícího proroka byla stanovena smrt (Dt 13,2-6). Je důležité si přitom uvědomit, že pro Baalovy proroky bylo „smrtonosné“ již samo zjištění, že jejich božstvo nefunguje podle jejich představ.

- dar deště(v. 41-46) - zaslíbený déšť, symbolizující v tomto příběhu jednoznačně životadárnou Boží blízkost, nepřichází nesměle, po kapkách, ale jako náhlý příval. Scéna vyzdvihuje Boží svrchovanost – i náhlost poznání, že „jen Hospodin je Bůh!“

- Elijášův propad do beznaděje -po vítězství na hoře Karmel přichází velká vyčerpanost, beznaděj a hluboké zoufalství. Triumf nad Baalovými proroky není definitivním vítězstvím, zápas o víru lidu není jednoduchá a jednou provždy odbytá záležitost.

- Beer-šeba(„Sedm studní“) - z kulturního a hlavně náboženského hlediska významné město na jižní hranici judské pouště. Odvozuje svůj původ od sedmi studní, které dal vykopat Abraham, nazývá se též studnicí přísahy, protože tu Abraham učinil smlouvu s Abímelekem, Izák zde stavěl oltář, odtud vyšel Jákob na cestu do Cháran a zde obětoval, když se ve stáří stěhoval do Egypta. Prorok Elijáš přes Beer-šebu utekl na poušť.

- Choréb („pustý, vyprahlý“) - zde byl vydán Izraelovi Zákon. Na této hoře se seběhly nejdůležitější události v dějinách izraelského lidu.

- pomoc ve správném pořadí: nejprve jídlo a pak čas k reflexi své situace.

- cesta pouští spolu se všemi průvodními znaky(40 dní, darovaný chléb a voda, cíl na Chorébu) je jakýmsi opakem cesty Izraele do zaslíbené země. Prorokův příběh se v okamžiku největší krize vrací tam, „kde to všechno začalo.“ Událost vyvedení z Egypta se má prorokovi stát obnovující vzpruhou. Zázračná síla pokrmu není tedy v centru pozornosti.

- Boží odpověď na Chorébu a nový Boží úkol pro proroka - řešení nespočívá v útěku od každodenních zápasů. Úkol spočívá v pomazání Chazaele a Jehú.

3. FORMULACE TÉMATU

Elijáš patří mezi výrazné starozákonní proroky. Jeho prorocký program je vyjádřen jeho jménem „Bůh můj je Hospodin“. O to v celém příběhu půjde. Elijáš se snaží navrátit Izrael, aby spolu s ním vyznal: „Bůh můj je Hospodin“ a nikdo jiný. Hospodin v celém příběhu stojí za Elijášem, potvrzuje jeho snahu a nakonec očišťuje svůj lid. Dává mu novou šanci.

4. ÚSKALÍ TEXTU A LINIE PŘÍBĚHU

Bohoslužba na Karmelu není jakýsi náboženský souboj.I když v sobě nese rysy zápasu s otevřeným koncem, nechce příběh ohromit nečekaným a zázračným vyústěním. Daleko spíš obsahuje zvěst soudu nad modlářstvím Izraele a nad pýchou krále Achaba. Izrael se nerozhoduje k víře v Hospodina tím, že by se přidal na stranu vítěze náboženských závodů o co nejrychlejší zapálení oběti, ale je Elijášovým svědectvím a Boží odpovědí osloven a očištěn.

Vyznavačská poloha karmelského zápasu:příběh nechce „dokázat“ Boží existenci. Záměrem události je ukázat směšnost, nezakotvenost, povrchnost a lživost života založeného na vztahu k modle – a šanci, kterou pro lidský život otvírá Hospodin. Bůh neprokazuje, že „je“, ale odpovídá na Eliášovu prosbu a očekávání. Očišťuje víru Izraele a projevuje se jako ten, kdo ze své milosti dává šanci k životu.

Je dobré zdůraznit, že modlářský vztah k životu a rozhodujícím hodnotám není výsadou jen starověku, ale děje se i dnes. Mnoho lidí bere stejně smrtelně vážně jako Baalovi kněží svou baalo-službu, slouží oddaně něčemu, co je v nouzi stejně nemůže zachránit. Zkuste se s dětmi zamyslet nad tím, co je v dnešní době modla, co lidé uctívají? Modlou či idolem se stávají sportovci, popstars, politické ideje, úspěch, auta, značkové oblečení atd.

Příběh není svědectvím o náboženské nesnášenlivosti a „nedialogičnosti“ Starého zákona. Elijáš zápasí o duchovní ryzost Izraele. Starý zákon přece zná příběhy o příslušnících pohanských národů, kteří svým rozhodnutím zahanbují příslušníky lidu víry.

Elijášův propad do beznaděje ukazuje, že Elijáš není náboženský superman, vždy stoprocentně přesvědčený o smyslu svého poslání; i on prožívá údobí těžkých pochybností a beznaděje.

Boží blízkost neztělesňuje ani zemětřesení ani oheň, ale lehce přeslechnutelný „hlas jemný tichý“. Nebojte se dětem zdůraznit, že víra se ve své nejhlubší poloze neopírá o Boží „všemoc“, projevující se řáděním přírodních živlů, ale o naslouchání křehkým a předem nezajištěným Božím zaslíbením.

5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

Cílem všech motivačních uvedení je rozproudit diskusi, navodit pocit, vtáhnout nás do příběhu proroka Elijáše, do jeho boje o pravověrnost, o pravou víru.

Osnova vyprávění:

I. Na trůn usedl král Achab

II. Prorokem je Elijáš

III. Zápas na hoře Karmel – kdo je tady Bohem?

IV. Baal?

V.Nebo Hospodin?

VI. Zápas na poušti – k čemu tady jsem já?

VII. Výstup na horu Choréb, setkání s Bohem a nový úkol

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list lze použít kdykoliv.

Co už o Elijášovi vím?

Lze využít v úvodu, během motivačního rozhovoru mohou děti říkat, co je napadá, na co si z příběhu Elijáše vzpomněly, jakou měl Elijáš funkci. To, co děti říkají, můžeme psát na tabuli nebo na flipchart, nebo si to děti vpisují do pracovních listů. (Elijáš byl prorok, byl vzat do nebe…)

Co nám zpívá na naší cestě víry?

Po vyprávění můžete s dětmi vymyslet sloku o Elijášovi do písně: A zástup stále přichází a zas jde dál …. a napsat ji na pracovní list. Je také možné rozdělit děti do skupinek a zadat jim to jako úkol, tak vzniknou třeba dvě nebo tři sloky o Elijášovi.

Kde se Elijášova písnička ozývá v bibli?

Elijáš byl prorok. Volal Izraelce zpátky k Hospodinu. To dělali všichni proroci. Děti mohou porovnat Elijášův příběh s vystoupením Jana Křtitele, ten také volal k pročištění vztahu k Bohu.

Moje okénko

Prázdný rámeček slouží k vymalování po vyprávění.

Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?

Větší děti mohou samy něco napsat. Krátkou prosbu mohou vytvořit jednotlivě anebo ve skupince. (Viz 9 Modlitba.) Společně si pak můžete náměty přečíst a mluvit o nich a také se společně pomodlit.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Předkreslené postavičky jsou prototypy postav: radující se, spící, kráčející, strnulá, vládnoucí, v modlitbách. Vyberte - nejlépe po vyprávění i po práci s pracovním listem – s dětmi jednu postavičku, která podle nich charakterizuje Elijáše; co Elijáše potkalo, co prožíval. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři, či všelijak jinak ozdobte, vystřihněte a zavěste do řady svědků za poslední postavu, v tomto případě za Šalomouna.

6. C) TIP NA AKCI

Můžeme trénovat své uši, abychom i v hluku a šramotu zaslechli tichý hlas, tikot budíku.

Hra se jmenuje NASLOUCHÁNÍ. **Pomůcky:** hodiny, budík, šátek.

Popis: Hráči si v kruhu zapamatují, kdo kde sedí. Jednomu z nich pak vedoucí hry zaváže oči. Jinému dá do rukou hodinky nebo budík. Hráči se naprosto ztiší a dobrovolník hledá hodinky (budík) jen podle sluchu. Najde-li místo, kde zaznívá tikot, má ještě poznat hráče, který hodinky (budík) drží. Musí si buď vzpomenout, kdo kde seděl, nebo poznat dotyčného podle obličeje a hlavy, které se zlehka prsty dotýká.

6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Ve starověku slibovali úrodu a blahobyt Baal a jiní bohové prostřednictvím kněží. Kdo slibuje dnes blahobyt, štěstí, pohodu a jistoty? Prostřednictvím koho?

- Od čeho si dneska lidé slibují snadný život?

- Co lidi vede k tomu, že zapomínají na Boha?

- Zdálo se vám někdy, že stojíte osamocení – „proti všem“?

- Jak se říká vládcům, kteří chtějí lidem nařídit i to, co si mají myslet, čemu věřit, co číst, jak se oblékat? Vládnou takoví lidé dnes v nějakých zemích?

- Kdo je v dnešní společnosti prorokem?

- Kteří králové, panovníci a vladaři pronásledovali a pronásledují „proroky“?

- Hodí se pro Eliášovu situaci rčení „kdo s mečem zachází, taky mečem schází“?

- Víte, co to znamená, když někdo řekne „jsem na dně“? Jak takovém člověku z toho dna pomoci?

- Už jste se někdy setkali s tím, že o nějaké katastrofě (uragán, povodeň, hladomor, válka) lidé řekli „to je Boží řízení“? Řekl by to po událostech na Chorébu prorok Eliáš?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: Jr 11,4

Poslouchejte mě a plňte má slova, všechno, co vám přikazuji, a budete mým lidem a já vám budu Bohem.

Písně:

Průvodní: Když Izrael věří modlám, zpívej,

kdo se králi i Baalovi postaví?

S Elijášem Hospodina vzývej,

ať zástup, který přichází, může jít dál. a míří dál

(nápěv Marie má dítě, S 181)

Svítá novej den (S 316); S písní k němu přistoupíme (BTS 2); Přímluva (S 21); Čest dej (S 37); Eliáš (BTS 55, S 55); Někdo mě vede za ruku (BTS 22, S 210); Mocný Bože, při Kristovu (BTS

46), Nás zavolal jsi, Pane (EZD 680)

Čtení: 1Kr 16,29-33

8. VYPRÁVĚNÍ

I. NA TRŮN USEDL KRÁL ACHAB

Izraelští králové se odjakživa dělili na dvě skupiny – ti, kteří se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích, a ti, kteří chodili po cestách Hospodinových. Ale těch moc nebylo.

Tou dobou vládl v severním království král Achab a to byl případ sám o sobě. On se totiž dopouštěl toho, co je zlé v Hospodinových očích, více než všichni, kdo byli před ním. Pročpak to ten Achab dělal? Proč nezůstal věrný svému Bohu?

Byl to velký budovatel a dobrý taktik. Využil příležitosti, oženil se se sidónskou princeznou a oženil se i s jejími bohy. Lákavé bylo obojí. Vzít si princeznu se hodí vždycky. Mít za tchána bohatého a mocného krále je určitě výhoda. A lákavý byl i bůh Baal. Ten sliboval plno dětí a plno úrody, sliboval majetek, sílu i moc těm, kdo mu postaví oltáře, chrámy, sochy, posvátné sloupky, těm, kdo se mu budou klanět a uctívat ho. Vypadalo to velmi lákavě – moc toho vlastně ten jejich bůh Baal od člověka nechtěl. Když to Achab srovnal s Hospodinem, který ve svém zákoně žádá milovat bližního, nelhat, nepodvádět, necizoložit a spoustu dalších věcí, bylo uctívání Baala úplné leháro, zkrátka pohodička. U Baala se to vyřídilo nějakou tou obětí, kdežto Hospodinu záleželo na tom, jak člověk žije.

Sečteno a podtrženo: Achab vyměnil Baala za Pána Boha, vyměnil pohodu za pokoj, vyměnil prospěch za poctivost. Achab byl velký budovatel a dobrý taktik, ale jednu věc si zapomněl spočítat. A sice, že tou výměnou ztratí Hospodina, svůj lid a nakonec i sám sebe. Achabovi uniklo, že jméno toho Baala znamená „vlastník, majitel“. Uniklo mu, že se ho Baal zmocní, připoutá si ho k sobě, učiní si z něho svého otroka. Achab netušil, že Baal mu nesplní, co slibuje, že Baal nemá tu moc, aby ho zachránil. Vždyť je to jen prázdná bublina nafouknutá do šířky i do dálky baalovskými kněžími. A Jezábel, jeho žena, ho v tom všem jen podporovala. Byla šťastná, když pro ni Achab vystavěl nádherný chrám, kde by se mohla klanět Baalovi. Země se pomalu ale jistě začala proměňovat. A vzdalovat Hospodinu.

II. PROROKEM JE ELIJÁŠ

Tu se najednou objevil v Samaří jeden přistěhovalec. Nebojte, nepocházel ze Sidónu, nebyl stejného ražení jako Jezábel. Tento muž byl muž Boží. Přišel z Gileádu. Nic neměl, jen bosé nohy a plášť z velbloudí srsti přepásaný provazem. Jmenoval se Elijáš. A to jeho jméno bylo velmi silné vyznání: „Můj Bůh je Hospodin“. Přišel do Samaří a svým jménem jako by lidem něco připomínal. On, cizinec, se jim tím jménem tak trochu vysmíval: Já jsem cizinec a mým Bohem je Hospodin, vy jste Hospodinův lid a vašim Bohem je cizinec Baal.

Elijáš přišel za Achabem a povídá: „Jakože živ je Hospodin, Bůh Izraele, odteďka nezaprší. Ani kapka. Nic. Déšť nepřijde, dokud Hospodin nebude chtít. A kdy to bude, to ti povím já.“ Achab nechápal. To slovo „Hospodin“ už někde slyšel, ale to už je dávno…A že je živ? Vždyť už tu v něho dávno nikdo nevěří, tak co mi to tu vykládá? Déšť nám opatří Baal, obilí poroste, tráva se zazelená, stromy se obalí květy a pak plody, všeho bude dost. Achab nad tím mávl rukou – a vzpomněl si na Elijáše až po čase, až když udeřila horka a sucha. A déšť ne a ne přijít, a obilí nerostlo a tráva se nezelenala, všechno bylo vyprahlé a suché. Achab běhal od jednoho Baalova chrámu k druhému a od jednoho baalovského kněze k druhému, ale nezapršelo. Ani kapka. Nic. Achab se rozzlobil: „Může za to Elijáš! Kde je? Musí to napravit! Musí to vyřešit!“ *Opravdu to musí napravit Elijáš? Co myslíte? Kdo musí co napravit?*

Elijáš nebyl k nalezení. Hospodin ho totiž poslal za řeku Jordán, do neúrodné kamenité krajiny a tam se o něj staral. Elijáš byl dobře schovaný před Achabovým hněvem. Každý večer přilétli havrani a přinesli chleba a maso. A přilétli i ráno. A Elijáš vzpomínal, jak se Hospodin staral o Izraelce na poušti a sesílal jim manu. Hospodin se vždycky postará o svůj lid. Jistě i tentokrát. Trápilo ho však: „Jak mohli zapomenout na Hospodina, Boha živého a vysvobozujícího? Jak se mohou plazit a pitvořit před podvodníkem Baalem?“ *Zapomněli jste někdy na Pána Boha? Může člověk úplně na Boha zapomenout?*

III. ZÁPAS NA HOŘE KARMEL – KDO JE TADY BOHEM?

Až po mnoha dnech a po mnoha událostech, až třetího roku se Elijášovi ozval Hospodin: „Jdi a ukaž se Achabovi, chci dát zemi déšť.“ Elijáš tedy šel. I Achab se vydal na cestu. Vydal se se správcem království Obadjášem hledat pramen, který ještě nevyschl. Král doufal, že když půjde on sám, Baal povede jeho kroky, aby pramen našel. Každý šel jiným směrem.

A Obadjáš svým způsobem narazil na pramen: potkal proroka Elijáše. Ten ho poslal za Achabem, aby mu vyřídil: „Je zde Elijáš.“ Být poslem takové zprávy nebyla žádná sranda. Obadjáš se bál, že to od Achaba pořádně schytá. Ale Obadjáš se bál i Hospodina, měl ho v úctě a nezapomínal na něj. Byl to dobrý muž. Když dala Jezábel vyhladit Hospodinovy proroky, Obadjáš zorganizoval pomoc. Byl to takový malý odboj: Sto proroků uchránil a schoval je

v jeskyni a tam jim nosil chleba a vodu. Staral se o ně, jako se starali havrani o Elijáše.

Obadjáš tedy šel naproti Achabovi a oznámil mu Elijášův vzkaz. Achab neváhal a šel Elijášovi vstříc. Když Achab Elijáše uviděl, pozdravil ho slovy: „To ty za všechno můžeš, to ty jsi způsobil to šílené sucho!“ Je to zvláštní, určitě jste se s tím už setkali. Když je zle, skuteční viníci hledají vinu u druhých. Jen málokdo umí přiznat, že za něco může sám. A král ještě méně. Naposledy to dokázal David, a i jemu to trvalo docela dlouho…

Elijáš v klidu odpovídá: „Já za tvoje problémy, milý Achabe, nemůžu. Na vině jste vy všichni, kteří jste zapomněli na jméno Hospodina a chodíte za Baalem. Ale už toho bylo dost. Ať se tedy ukáže, kdo je Bůh a kdo ne!!! Uděláme zápas. Svolej všechny na horu Karmel, tam se rozhodne, zda Hospodin, nebo Baal.“ Achab to učinil.

IV. BAAL?

Hora Karmel byla narvaná. Elijáš předstoupil před lid a zaburácel: „Jak dlouho budete kulhat na obě strany? Dnes se vše rozhodne! Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestli Baal, jděte za ním.“ Lid mu neopověděl ani slovo. Hrobové ticho. Lid nevěděl, jak se rozhodnout. Elijáš vyhlásil pravidla zápasu: „Ať přivedou dva býky. Jednoho pro Hospodina, druhého pro Baala. Ten Bůh, který přijme oběť a sešle oheň, ten je pravý Bůh.“

Lid s těmito pravidly souhlasil. Může se začít. První začínají Baalovi kněží. Hemží se jich tam spousta. Je to jak mraveniště. Čtyřistapadesát kněží kolem jednoho býčka. Připravili ho a od rána až do poledne vzývali Baalovo jméno. Z hory Karmel se ozývalo mnohohlasé: „Baale, odpověz nám.“ A odpovědí bylo ticho. Žádný oheň. Ani jiskřička. Nic. Začali tedy poskakovat. A to už se Elijáš nemohl udržet. Přišlo mu směšné celé to divadlo, takové úsilí, a jejich bůh to nevidí. Začal se jim posmívat: „Volejte ještě hlasitěji, možná to pomůže. Skákejte ještě výš, třeba to zabere. Vždyť je to váš bůh. Tak jak to, že neodpovídá? Je nahluchlý? Nebo odcestoval? Nebo šel zrovna na záchod? Možná spí, tak ať se probudí!“ Oni volali ještě hlasitěji, mrskali se a pořezávali. Všude tekla krev, ale Baal se neozval, že by se bál?

V. NEBO HOSPODIN?

Tu řekl Elijáš všemu lidu: „Přistupte ke mně!“ Opravil pobořený Hospodinův oltář, narovnal to, co se pokazilo. Vzal dvanáct kamenů podle počtu kmenů Jákoba, tím jim připomněl jejich minulost. Z kamenů vybudoval oltář, udělal kolem něj příkop, navrstvil dříví, na dříví býčka, polil vodou, zkrátka bohoslužba jak má být, jak se Pánu Bohu líbí. Pokorně se modlil k Bohu, prosil ho, aby se přiznal k oběti. Ať všichni poznají, kdo je tady Bůh! A Hospodin mu odpověděl.

Zapálil oheň, oběť přijal a Elijášovi tak dal znamení, že skutečně slyší a svému lidu pomáhá. Všechen lid se připojil k Elijášovi a jeho vyznání: „Bůh můj je Hospodin.“

Na první pohled to vypadalo jako zápas mezi dvěma lidmi, králem Achabem a prorokem Elijášem. Pak to vypadalo jako jeden proti všem – osamocený prorok Elijáš proti čtyřem stům padesáti baalovským poskakoválkům. Ale ve skutečnosti to byl zápas mezi Hospodinem a Baalem, kdo z nich je pravý Bůh, který z nich skutečně pomáhá lidem v krizi, od koho pochází všechno dobré. A konečný verdikt zní: „Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh!“

A pak Bůh seslal na zemi déšť. Brzy po skončení zápasu se náhle spustil veliký liják, takže Achab musel rychle zapřáhnout a utéci před ním do svého paláce. Sucho bylo pryč. Hospodinův déšť padal na všechny. Příval Boží milosti naplnil celou zem.

VI. ZÁPAS NA POUŠTI – K ČEMU TADY JSEM JÁ?

Elijáš zvítězil nad Baalovými kněžími. Přišel déšť. Ale boj neskončil. Jezábel nemůže skousnout potupnou porážku a chystá odvetu. Chystá pomstu za své poražené a pobité proroky. Posílá Elijášovi vzkaz: „Jestliže ty jsi Elijáš, já jsem Jezábel. Boj!“

Elijáš je zdeptán. Tak tedy zase zvítězila Jezábel? Má pocit, že vše bylo marné, a znovu utíká. Utíká, aby si zachránil život. Putuje až na jih judského království, až do Beer-šeby. Tam, na samém okraji zaslíbené země, zanechává svého mládence a sám jde dál do pouště. Stejně jako Jonáš, uléhá pod skočec a je na konci svých sil. Má pocit, že zklamal, že to všechno, co činil, stejně nikam nevedlo. Přeje si raději smrt než takový život.

Náš prorok je zase sám. Tentokrát sám proti sobě. Usne vyčerpáním a probouzí ho Boží posel, který mu přinesl jídlo, a to mu dá sílu, aby vykonal čtyřicetidenní cestu až na horu Choréb. Zase se o něj Pán Bůh postaral, jako již mnohokrát.

VII. VÝSTUP NA HORU CHORÉB, SETKÁNÍ S BOHEM A NOVÝ ÚKOL

Je tma. Je chladno. Elijáš má svůj plášť a své vyznavačské jméno. Choulí se v jeskyni na hoře Choréb. Vtom uslyšel hlas: „Vyjdi ven a postav se před Hospodinem.“ Elijáš to učinil. Stojí před jeskyní a pláštěm si zakrývá tvář. Strhl se silný vichr, po něm zemětřesení, pak oheň, ale v ničem z toho Hospodin nebyl. Až pak k němu Bůh promluvil a Elijáš uslyšel jeho tichý a jemný hlas: „Co tu chceš, Elijáši? Proč jsi sem přišel?“ Hospodin dává Elijášovi prostor, aby si vylil srdce, aby si postěžoval, aby si třeba i zanadával.

A Elijáš to učiní: „Velice jsem usiloval, aby se k tobě Izrael zase vrátil. Udělal jsem všecko pro to, abych jim dosvědčil, že Bohem jsi ty a ne Baal. Ale to všecko nebylo k ničemu. Jezábel je zase u moci, tvoji proroci jsou opět vražděni, a i já sám jsem musel utéci, abych si zachránil život.“

Hospodin mu nic nevymlouvá ani nenamlouvá. Místo toho mu dává nový úkol. Posílá ho zpět na místa bojů, problémů a nejistot. Má pomazat Chazaela za krále nad Aramem a Jehúa za krále nad Izraelem a Elíšu za proroka místo sebe. Tak Hospodin ujišťuje Elijáše, že neztratil vládu nad svou zemí a nad světem vůbec a že i on prorok má místo v jeho plánech. „Neboj se, Elijáši, nejsi sám. Zachovám v Izraeli dost těch, kteří se nebudou klanět Baalovi a kteří mně zůstanou věrni.“

9. MODLITBA

Pane Bože, děkujeme ti za tvého svědka a bojovníka Elijáše. Děkujeme ti za všechny zápasy, které vybojoval a kterými nám ukázal, že ty jsi Hospodin, pravý Bůh, který se o nás stará, když už my sami nemůžeme. Prosíme, buď s námi a posílej k nám své posly a dávej na cestu nějaký úkol i nám. Amen

Cílová skupina
Univerzální
Katechetické cykly
Zástup stále přichází...
Biblický odkaz (kat)
1 Královská 17,1–7
1 Královská 18,1–46
1 Královská 19,1–18